

הלכות פסח תסח"טו

שכג

ומכל מקום בדיעבד אין לאסור העופות¹² ואפילו אם מצא הרכה גרגרים המחומוצים בשבלים הנותרים לאחר ההכובד אין מחזיקין איסור מספק¹³ לומר שגם בשבלים שהרכב בהם היה בהם גרגרים מחומוצים אלא תולין לומר שכל הגרגרים נפלו מהם בשעת הדישה (אבל אם ידוע לנו שהיה גרגיר מחומוץ בשבלים שהבהב בהם יש לאסור העופות¹² באכילה¹² שהמין בפסח במשהו) וכן אם נמצא שכולת רקנית כתבשיל נימוח אין חוששין שמא היה דגן מחומוץ בשכולת ונפל לתוך התבשיל ונימוח שם¹²:

תסו אם הרוק ומי תגלים ודומיו מהמיצין וכו' מ"ו סעיפים:

א כבר נתבאר בסיומן תס"ב¹⁴ שאין מביא את הדגן או את הקמח לירי חומוץ אלא מים או תולדות מים¹⁵ ואלו הן תולדות המים היוצא מן העין מן האוון מן החוטם מן הפה¹⁶ בין של אדם בין של בהמה חיה ועוף¹⁷ ומי תגלים¹⁸ של אדם¹⁹ בין קטנים בין גדולים²⁰ דהיינו משקין היוצאין מפי הטבעת²¹.

אבל הצואה²² בין של אדם בין של בהמה חיה ועוף¹⁷ ומי תגלים של בהמה חיה ועוף¹⁸ וזיעת אדם²³ (אבל של בהמה נתבאר בסיומן תנ"ג²⁴) והתלב²⁵ והשומן²⁶ והתקל²⁷ ומי המרה²⁸ דינם כמו פירות שאין מהמיצין.

אלא אם כן תערוב בהם מים כל שהוא ואז הן ממהרין להחמיץ יותר ממים בלבד²⁹ לפיכך אם נפלו לתוך הקטיפה שנילושה במים צריך לאפותה מיד כמו שנתבאר בסיומן תס"ב³⁰ אבל אם נפלו על הקמח ונתלחלה הקמח מזה ואחר כך נתגנב מותר ללוש אותה במים ואין צריך לאפותה מיד (אחר גמר הלישה) דכיון שכבר נתגנבו ונבלעו בתוך הקמח קודם שכאו עליו מים שוב אין בהם כח למרה החומוץ כשיכואו עליו מים³¹:

ב הטל דינו במים³².

והדג דינו כמי פירות³³ ואם נפל לתוכו דגן ולא שהה בתוכו מעת לעת³⁴ אף על פי

לד מ"ו ס"ק ג. מ"א ס"ק ה. ח"י ס"ק ו.

לה מ"א שם. וראה גם לעיל ס' הכב ס"ח וש"נ.

לו מ"א ח"י שם.

לז ולא נתבאר (ראה אלה רבה שם שמתיר לגמרי).

לח ח"י ס' תד סוף ס"ק א.

סיומן תסו

א ס"א"ב.

ב כ"י סוף הסיומן בשם אדמו"ר חיים (ראה הל' חמץ ומצה ס' ח).

ג משנה פ"ו דתמשי"ן מ"ה (לענין הכשר מומאה). אריות חיים שם בשם הר"א"ה (לענין המין). שול"ע

ס"ה.

ד משמעות הרב"ם שם. ח"י סוף ס"ק יד (לענין מי הפה). וברלקמן סמ"י (רוק העכברים).

ה משה שם. רמב"ם ואיריות חיים שם. ו תוספתא מבשרין פ"ג ה"ח. רמב"ם הל' מומאה אוכלין

פ"י ה"ב (לענין הכשר מומאה).

ז משנה שם. רמב"ם שם.

ח חש"י. פירוש ה"ש ורמ"א שם. ועי' בתוס' יום טוב שם ד"א דח"י ס"ק ד.

ט משנה שם מ"ו (והדאי).

י רוקח ס' רגז. מ"א ס"ק י.

יא רמב"ם שם (לענין הכשר). מוד"כ רמז תקס"ט, בשם מהר"ם (עכברים). ח"י שם. וראה מנחת פחים שו"י

מנחה ס' תסו.

יב משנה מבשרין פ"ב מ"א (לענין הכשר מומאה). רא"ש פ"ב ס' כב. מור ורמ"א ס"ה. וברלק"ל ס' תס"ה (לענין זיעת בתים ראה לקמן ס"ו).

יג סוף ג.

יד רמ"א שם. ברלק"ל ס' תסב ס"ב וש"נ.

טו ברלק"ל ס' תסב סמ"ו וש"נ.

טז שירי נכסת הגרולה הגדול' אית ז. ח"י ס"ק מז.

יז מ"א שם. ח"י שם.

יח חודשי הגהות מהר"ח ס"ק א. נחלת צבי סוף הסיומן. ח"י ס"ק ו.

יט סוף ג.

כ פ"ה ס' תסב סוף ס"ה. משמעות שול"ע ורמב"א ס' תפח. וראה הערות לשו"ע אדח"י.

כא ירושלמי פ"ג סוף ה"א. שול"ע ס"ה.

כב משנה שם מבשרין פ"ו מ"ו (לענין הכשר מומאה). רבנו ירוחם תניח ה ח"ה (מג, ג). רמ"א ס"ה.

כג שאז לא נאסרה משעם רמ, ברלק"ל ס' תסו סכ"ט (שרק באיסור חמץ במשהו יש תמחי"ץ בצונן). וראה

כעין זה במ"א ס' תסב ס"ק ו (לענין חמה שנפלה ליי"ש).

שנתרכבה בתוכה אין בו חשש חימוץ ומדיחו ומותר אפילו אם נתבקע הדגן יש להתיר כמו שנתבאר בסיומן תמ"ב¹⁷ לענין חטא שנמצאת בתוך מי פירות ע"ש.

אבל מי שרקק דם אם מצצו כשינוי כדרך הרקקים הרי זה מהמיץ¹⁸ לפי שאי אפשר לו בלא צמצוחו רוק¹⁹:

ג. וכיון שהרוק מהמיץ לפיכך לא ילעוס אדם חטים ויניח על גבי מכתו מפני שהן מתחמצנות²⁰ על ידי הרוק שבפיו כששוהין על גבי המכה שיעור מיל²¹ ועובר עליהן ככל יראה ובל ימצא²² ואפילו לעסן והניח על גבי מכתו קודם הפסח צריך להסירן כשתגיע שעה ששית בערב פסח²³ אלא אם כן כבר נסרחה עד שנפסלה מאכילת כלב²⁴ כמו שנתבאר בסיומן תמ"ב²⁵:

ד. כמה דברים אמורים בחטים של ישראל אבל חטים של נכרי שלעסן הנכרי²⁶ והשאינן לישראל להניחן על גבי מכתו בפסח הרי זה מותר אם אין אחריותו על ישראל כיון שאין רעתו לזכות בהם שיהיה שלו אלא עדיין הן ברשות הנכרי ולכן אינו עובר עליהם ככל יראה ובל ימצא ואם אין לנכרי חטים יכול הישראל להקנות לו חטים וילעסן הנכרי וישאילן להישראל²⁷.

ואף על פי שהוא נהנה ומתרפא מהמיץ בפסח²⁸ אין בכך כלום כיון שהוא שלא כדרך הנאתו²⁹ אין בו איסור אלא מדברי סופרים³⁰ ובמקום רפואה לא גזרו החכמים³¹:

ה. וכל זה במכה שאין בו סכנה אבל אם יש שם חשש סכנה מותר לישראל לעשות החמץ משלו לרפואה³² והוא שיהיה הרפואה ידוע³³ או על פי מומחה כמו שנתבאר ביורה דעה סימן קנ"ה³⁴.

ומי שיש לו חולי בכטנו (שקרוין הוי"ב מוט"ר) שרפואתו שמכשילין שעורין או שכולת שועל ומניחין על גבי כטנו אם אירע חולי זה בפסח ויש בו סכנה מרתחין המים הטיב ואח"כ הולמין השעורין בתוכן³⁵ ושוב אינן באים לירי חימוץ³⁶ לפי שכל מה שאפשר לעשות בדותר צריך לעשות³⁷ וכן אם אפשר לחלוט השעורים במי פירות לא יחליטם במים³⁸ שהרי הגאונים אסרו כל מיני החליטה במים כמו שנתבאר בסיומן תנ"ד³⁹:

ז. הנותן שעורים לפני בהמתו בפסח ואח"כ מצא בהם ריר שיצא מפי הבהמה צריך

לח רא"ש פ"ב סי' ב. ש"ך י"ד סי' קנה ס"ק ג. וראה לעיל סי' ששכ ס"י"ג.

לט ירושלמי שבת פ"ד ה"ד. מ"א סוף ס"ק ב. ה"י ס"ק א. וראה גם לעיל סי' תג סכ"ו.

מ הנהגות מייטונות הל' נאכלת אמרות פ"ד אות ב. מ"א שם.

מא סימן זה בשעור"ר לא הגיע ליריגו, וראה שו"ע שם סי' א. רמ"א שם סוף פ"ג. לעיל סי' ששכ ס"ב.

מב שו"ת אמונת שמואל למהר"ש קאדונובר סי' כו. ה"י סי' תסה ס"ב.

מו כדלעיל סי' תנ"ד ס"ו (במקנה). סי' תסה ס"ב (במורסן).

מד שו"ת הרשב"א ה"ג סי' ר"ד. רמ"א י"ד סוף" קנה. וראה לעיל סי' ששכ ספ"ו.

מה אמונת שמואל שם. ה"י שם. מו סוף ג.

נד סוף ט.

נח ח"י ס"ק ג.

נו יבמות דף קה, ב. א.

נז חושן דף לט, ב. מור שו"ע ס"א.

נח ראה מ"א ס"ק א.

נט מ"א ס"ק ב.

ל רוקח סי' רנע. ה"י ס"ק א.

לא ח"י שם.

לב סוף כא.

לג כרי שלא יקנה הישראל בלעיסה. ראה מ"מ ועיונים.

לד כסף משנה הל' יסורי התורה פ"ה ה"ח, בשם ארחות חיים, בשם הרשב"א. מ"א ס"ק ב.

לה ונתבאר לעיל סי' תמ"ג. שאפילו המנן של גוי אסור בהנאה.

לו גמרא בה, ב. רמב"ם שם. מ"א שם.

לז כ"מ שם.

הלכות פסח תסו

שכה

לבערם¹⁰⁰ שמא כבר החמיצו ואף אם לא שהה שיעור מיל מכל מקום אם לא יבערם יבואו לידי חימוץ כשיששו שיעור מיל ויעבור עליהם ככל יראה ובל ימצא ואם תאכלם בהמתו נמצא נהגה מהמין בפסח¹⁰¹ אבל מן הסתם שאינו יודע אם יש בהם ריר אם לאו אין צריך לבערם¹⁰² שאין מחזיקין איסור מספק¹⁰³.

במה דברים אמורים בשאר מיני בהמה חוץ מן הבקר שדרך הבקר להוציא ריר בשעת אכילה¹⁰⁴ ומן הסתם יש ריר במה שנשתייר מאכילתו¹⁰⁵ לפיכך יש לזהר¹⁰⁶ ליתן לו לאכול מעט מעט¹⁰⁷ בענין שלא ישתייר כלום מאכילתו ויש מחמירין גם בשאר מיני בהמה ליתן לפניהם מעט מעט¹⁰⁸ וטוב לחוש לדבריהם¹⁰⁹:

ז זערת החומה דינה כמים¹¹⁰ כי החומה מויעה מכת המים שיש בה ואף זערת כותל של עץ דינה כמים כי העץ מויעה מכת המים שקיבל בעורו במחבור¹¹¹ וכן זערת בשר יבש שמויעה בימות הגשמים דינה כמים כי הוא מויעה מכת המים שהורח בהן קודם מליחתו¹¹². ויש חולקין¹¹³ על זה ואומרים שזערת החומה ובשר יבש¹¹⁴ אף שהיא כאה מכת המים אין דינה כמים אלא כמי פירות אבל זערה ממים עצמן כגון זערת המרחץ שהוא מויעה מהבל המים המין שבתוכה דינה כמים אבל אם מויעה מתום האור דינה כמו פירות¹¹⁵.

ולענין הלכה יש להחמיר בחומרי שתי הסברות לענין אכילה בפסח דהיינו שיש ליתן על זערה זו חומרי מים שהם בלבד¹¹⁶ יכולין להביא לידי חימוץ וחומרי מי פירות שהם ממהרין להחמיץ עם תערובת מים כל שהוא יותר ממים בלבד¹¹⁷ ואם נפלו לתוך העיסה צריך לאפותה מיד אבל לענין להשהות עד לאחר הפסח יש להקל¹¹⁸ בקולי ב' הסברות שאם נפלה זערה זו בלבדה על הקמח יכול להשהותו עד לאחר הפסח וכן אם נפלה לתוך עיסה שנלוושה במים ולא אפאה מיד יכול להשהותה עד לאחר הפסח:

ח אם נפלו מים על קמח יסיר מקום המלוחלח והשאר מותר¹¹⁹ אפילו נפלו המים בתוך הפסח¹²⁰ וטוב לרקדו אח"כ¹²¹ וכן אם שק מלא קמח נתלחלה מקצתו ממים יאחזו בידו את מקום המלוחלח עם הקמח שאצלו עד שיריק כל הקמח שבשק¹²² ואח"כ ירקדנו.

ואם אי אפשר לעשות כן¹²³ כגון שנתלחלה בצרו בהרבה מקומות¹²⁴ ירקד כל הקמח וכל קמח שנתלחלה והיה כמו עיסה ישאר למעלה והשאר מותר¹²⁵ אפילו הוא בתוך הפסח.

ס רא"ש פ"ב סי' כב. הנהות מימניות פ"ה את פ' כשם רבנו ברוך. וכמו לענין הכשר מומאה (מבשרין פ"א מ"ב) אלה זומא ס"ב.
סא ראה מ"ב וציונים.
סב מבשרין שם (לענין הכשר מומאה). ח"י ס"ק ו.
וראה גם לעיל סי' תסח ס"ד.
סג כדלעיל ס"א.
סד ח"י ס"ק ה.
סה רא"ש פ"ב סי' כב. מור וש"ע ס"ה.
סו מ"ז ס"ק ג. (מותר אפילו בפסח) וס"ק ד (באכול עכברים). ח"י ס"ק יב.
סז הנהות ש"ס"ל לשור. ב"ח סוף הסימן. מ"ז ס"ז ב"ד. מ"א ס"ק ג. ח"י ס"ק י.
סח רא"ש שם. מור וש"ע שם.
סט ש"ע שם.
ע ח"א ס"ק ו.
עא מודדכי רמז תקס"ב. בשם הר"י אור ירוק. ש"ע שם.

מז דוקח סי' רפה (לענין סוס). מרדכי רמז תקנ"ו. מור וש"ע ס"ב.
מח מ"א ס"ק ג.
מט ריב"ז משה ס"ק א. ממשנעות המור. רח"א ס"ב. וראה ח"י ס"ק ד.
נ ב"ח ריש הסימן. וראה גם לעיל סי' תכט ס"ט וש"ג.
נא שבת קמ"א. א. וכדלעיל סי' שבר ס"א.
נב דוקח שם (לענין פירה). מ"ז ס"ק א.
נג ח"י ס"ק ה.
נד מור"ח הל' מאכלות אסורות בפסח (ע קלה).
נה מור"ח שם (בסוס). שו"ת נחדרי ווייז סי' קצ"ג. רעה דב' ברמ"א שם.
נו ח"י סוף ס"ק ד.
נז דוקח סי' ר"ב. הובא ברא"ש פ"ב סי' כב. ובגמרא. רעה דב' בש"ע ס"ג. מ"א ס"ק ה.
נח ח"א שם.
נט דוקח שם. וראה לעיל סי' תסב ס"ז.

הלכות פסח תסו

שכו

ואם הוא יום טוב שאסור לישראל לרקוד כל הקמה אם אין צורך לכולו ביום טוב שהרי הוא מורה לצורך החול ורקדנו על ידי נכרי דכיון שכבר נרקד הקמה פעם אחת קודם יום טוב יוצאו ממנו כל הסוכין ואינו חוזר ורוקדו אלא כדי לבער החמץ מתוכו אם כן אין כאן מלאכה גמורה¹⁰ אלא שבות מדברי סופרים כמו שיתבאר בס' תק"ו¹¹ והאמירה לנכרי הוא שבות רשבות והתירוהו לצורך מצות ביעור חמץ¹² שכשמיסר קמה המלוהלה משאר הקמה ומשליכו ארצה הוא מתבער מאיליו על ידי הריסת הרגלים¹³ ואם הוא רוצה יכול הוא ליתן כל הקמה שבשק במתנה גמורה לנכרי מיד שנתלחלה קודם ששהה שיעור מיל¹⁴ ואז לא יצטרך לרקדו כלל:

ט במה דברים אמורים שמועיל ריקוד בזמן שהקמה מלוהלה אבל אם נתייבש הלחלוהית במקומות הרבה אין ריקוד מועיל כלום שיש לחוש על הקמה שנתייבש שמא נפרך¹⁵ ונעשה ממנו פירורין דקים והן יוצאין דרך נקבי הנפה¹⁶ ומתערבין בשאר הקמה ואינן במליים בתוכה במשם לפי שהן דומה לתערובת יבש בלח¹⁷ שהרי הקמה דינו בלח¹⁸ לפי שהוא נימוח ומתפשט ונבלל יפה והפירור אף שהוא דק כקמה דינו כיבש לפי שהוא גוש אחד ואינו נימוח ומתפשט ולכן אינו נבלל בתוך הקמה אלא הוא עומד שם בפני עצמו ואין זה נקרא תערובת ולפיכך אינו מתבטל שם.

ואף לדברי האומרים (ביו"ד סי' ק"ד¹⁹) שהיבש שנתערב בלח בענין שאי אפשר להסירו משם כגון פירור שנפל לתוך רוטב עבה שאי אפשר לסננה הרי הוא מתבטל בס'²⁰ דכיון שאי אפשר לאדם להפריד הפירור מהרוטב אף שאינן נבללין זה בזה אלא הוא עומד בפני עצמו בתוך הרוטב הרי זה נקרא תערובת מכל מקום קמה זה שיש פירור חמץ בתוכו אי אפשר לאכלו בפסח אף שנתבטל בתוכו קודם הפסח לפי שהפירור חוזר וניעור²¹ כשמועיל הפסח שהחמץ במשהו שאינו דומה לתערובת לח בלח שנתבטל בס' קודם הפסח שאינו חוזר וניעור בפסח²² לפי שלא בלח נבללין זה בזה יפה ונעשין גוף אחד ממש ולכן אין המתבטל חוזר וניעור כיון שכבר נעשה גוף אחד עם המבטל מה שאין כן הפירור שאינו נבלל בתוך הקמה אלא הוא עומד שם בעינו הרי הוא חוזר וניעור²³:

י ואפילו אם רוצה לאפות המצות מקמה זה קודם הפסח²⁴ ונמצא שנעשו הפירורין עם הקמה גוף אחד ממש על ידי האפייה קודם הפסח ושוב אין חוזר וניעור בתוך הפסח כמו שנתבאר בס' תנ"ג²⁵ מכל מקום יש לחוש להאומרים שיבש בלח אינו מתבטל כלל ואם כן הפירור שהוא יבש נוקשה אינו מתבטל בקמה אף לאחר הלישה והאפייה שהרי

פ כרעה האי' רלעיל סי' תמו ס"א (ולדעה הב' הדיו יבש כיבש, ראה לקמן).
פא רמ"א סי' א"א. ש"ך סי' ג, ומוקדת הכסף על הד"ז ס"ק א.
פב שרינו בלח בלח מן בנינו שבטל בס', כרלעיל סי' תמב סי"ג, וראה מ"מ וציונים.
פג ח"א שם (לפני המסגרת).
פד כרלעיל סי' תמו ס"ב.
פה שרינו כקמה בקמה למ"ד דהוי יבש כיבש (כרלעקן סי' י). ורינו נתבאר לעיל סי' תנג סי"ג, או בלח בלח למ"ד שהוור וניעור (כרלעקן סי"א).
פו עולת שבת ס"ק ג. ח"י סי' תנג סוף ס"ק יג.
פז סעוף מ.

עב מ"א ס"ק ת.
עג סעוף ג.
עד כרלעיל סי' שו ס"ב וס' תמו סי' וס'²⁶.
עה קודם שהתמוצו, וכרלעיל סי' תס סי' ו (שלכן הוי רקידת הקמה צורך מצוה, שנוכל להשליכו ארצה כו.).
עו מ"א שם. וכרלעיל סי' תמו סי"ג (שגם זה מותר כיון שיש בה צורך מצוה).
עז חודוני רמו תקמט (שמהלך בין לח ליבש). רא"ש פ"ב סי' בה (דמיור ביבש). מור וש"ע סי' ד.
עח לבוש סי'. וראה לעיל סי' תמו ס"ה.
עט פרשה ס"ק א. מ"א ס"ק ז (במוסגר). ח"י ס"ק יג.
עפ ונתבאר לעיל סי' תמב ק"א סי' מן. וראה פמ"ד צמח צדק קנ. א. שרי"ת צמח צדק יו"ד סי' ע אות ה.

הלכות פסח תסו

שכו

אין בעיסת המצה פירודין יבשים שיתבטלו פירודי החמץ בתוכם ברוב כרין תערוכת יבש ביבש.

יש חולקין⁹⁹ ומתירין אם רוצה לאפות מצות מקמח זה קודם הפסח שכבר נעשו אלו הפרודין גוף אחד ונתבטלו קודם הפסח ושוב אינו חוזר וניער שאינו דומה לתערוכת יבש בלח מאחר שהפירוד הוא נעשה דק בקמח אלא שהוששין להאומרים הקמח שנתערב בקמח יש לו דין יבש ביבש שחוזר וניער בפסח כמו שנתבאר בס' תמ"ז⁹⁹ שיש אומרים בן ולפיכך אם אפה קודם פסח מותר לדברי הכל.³

ויש לסמוך על דבריהם בשעת הרחק שאינו מצוי לקנות קמח אחר או למחון המים אחרים⁹⁸ ומכל מקום יש להחמיר ליטול מהקמח ולאכול קודם הפסח כדי לתלות הפרודין במה שאכל כבר⁹⁷ עיין ס' תב"ט⁹⁸:

יא ומכל מקום לדברי הכל מותר להשהות הקמח לאחר שריקדו עד לאחר הפסח¹³ שהרי אף להאומרים שתעריבת לח בלח שנתבטל בס' קודם הפסח חוזר וניער בפסח ואסור לאכול אף על פי כן מותר להשהותו⁹⁶ כמו שנתבאר בסיומן תמ"ז⁹⁶.

ואף שיש להחמיר בהאומרים¹³ שיבש בלח אינו מתבטל ואם בן פרוזין שבתוך הקמח לא נתבטל מעולם ודזה ראוי לאסור להשהות הקמח בפסח שהפרודים הם בתוכו מכל מקום כיון שאסור שהיה זו אינה אלא מדברי סופרים (שהרי אין שם פירוד כות"ס¹⁰³) וגם אין כאן חמץ ודאי אלא ספק שמא יצא פירוד דרך נקבי הנפה לכך יש לסמוך על האומרים שיבש בלח מתבטל וכבר נתבטלו הפרודים בתוך הקמח קודם הפסח ולפיכך מותר להשהותו⁹⁵:

יב כמה דברים אמורים כשנתייבש לחלוחית הקמח קודם הפסח אף שריקדו בתוך הפסח אבל אם נתייבש בפסח אסור להשהותו⁹² אף לאחר שירקדו שיש לחוש שמא נתפרר לתוכו פירודים דקים והרי נעשה תעריבת זה בתוך הפסח שהרי קודם הפסח עדיין לא נתייבש הלחלוחית והיה אז כמו עיסה ולא היה מעורב כלל בשאר הקמח⁹²:

יג וכל זה כשנתייבש הלחלוחית במקומות הרבה אבל אם נתייבש במקום אחד מצדדי השק אפילו נתייבש בתוך הפסח יאחזו בידו את המקום שנתלחלה ונתייבש בשק עם הקמח שאצלו עד שיוריק כל הקמח שבשק⁹¹ ואח"כ ירקדו ואם לא ירקדו הרי זה מותר כיון שכבר הסיר את המקום שנפלו עליו מים⁹¹:

צה וד"א ס"ק מ (שמעטם חזרו וניער מותר להשהות).
צו סעף כב (שיבש ביבש מחמירים אף לענין להשהות, כשאין הפסח טרופה, ובלח בלח אין מחמירים אלא לאכילה). וראה לעיל ס"י (שמחמירין בזה כהמורים שקמח בקמח הוא יבש ביבש). ס"י תננ ס"ט (שגם בקמח בקמח מחמירים רק לענין אכילה).
צז דעה הא' דלעיל ס"ט.
צח כדלעיל ס"י תננ סכ"ח. וראה מ"מ תנינים.
צט וכן תהיה להשהות לענין ס"י תמז סכ"ד.
ק חו"ד"י רמז תקס"ט. ש"ע ס"ד.
קא מ"א ס"ק מ. וראה גירסא תורה (ג) ה' ע' פג.
קב ט"ז ס"ק ה. והוא במ"א סוף ס"ק מ. ח"י ס"ק יב.
קג מ"ז שם.

פח שו"ת פני יהושע ח"א א"ח ס"י מ. שו"ת פח [שו"ת] כלל ד ס"י א.
פט סעף א.
צ כדלעיל ס"י תננ ס"ט. וראה אמרי יושר ח"ב ס"י מ אות ו.
צא ראה שו"ת רבנו ס"ה ה' שגפ"ש בדברי המ"א שאוסר אף אם נאפה קודם הפסח, ומסיים: אני איני מורה כן לעניים משום שמתח' י"ט לאסור האפיה קודם פסח ממשש פירוד המופרך, ומעמי ומנוקלי לא עת האפק פה כי הדברים עתיקים וארוכים.
צב פ"ח שושן שם.
צג קמח טי' ומנוקלי מנעטם שנתבאר לעיל ס"י תננ ס"י.
וראה פמ"ד צמח עדס לך, רע"ב.
צד מרדכי רמז תקס"ט. ש"ע ס"ד.

יד וכל זה כשרוע שנתלחלה ממים אבל אם יש להסתפק¹⁷ שמא כמי פירות שאינן מביאין לירי הימון יש להיתיר על ידי ריקוד אפילו באכילה אף אם נתייבש הלחלוהית בתוך הפסח כי יש כאן ספק ספיקא שמא נתלחלה במי פירות שאינן מביאין לירי הימון ואם תמצא לומר ממים שמא לא נתערב כלום בהקמה מלחלוהית שנתייבש לתוך שאר הקמה¹⁸ ומכל מקום אם אפשר לו בקל למצוא קמה אחר לפסח¹⁹ אין לסמוך על הספק ספיקא לאכול קמה זה בפסח אלא יצניענו לאחר הפסח²⁰:

מז שק מלא קמה שנשכו בו העכברים אפילו רואה להלוהית על הקמה במקום הנשוך שנתלחלה מרוק שבפי העכבר ואפילו נתייבש הלחלוהית בתוך הפסח יאחזו בידו את מקום הנשוך בשק עם הקמה שאצלו ויקשור שם עד שיריק כל הקמה שבשק ואחר כך ירקדנו²¹ ואין חוששים שמא הלכו העכברים בכל הקמה שבשק ואכלו שם ונתחמוץ מהריר שיצא מפהם לפי שאף אם אכלו שם הדבר קרוב לודאי שלא יצא ריר מפהם שאין דרך העכבר להוציא ריר מפיו בשעת אכילתו²² אבל הקמה שבמקום הנשוך יש לאסורו אפילו אינו רואה עליו ולא על השק שום לחלוהית ואם נענע את השק עד שהקמה שבמקום הנשוך נתערב בשאר הקמה שבשק אם הוא קודם הפסח ורקד כל הקמה וישנה עד לאחר הפסח ואם הוא בתוך הפסח אסור להשהותו²³.

במה דברים אמורים כשנראה לעין שאכל העכבר קצת מן הקמה שבמקום הנשוך אבל אם נשך רק השק ויש להסתפק שמא לא אכל כלום מן הקמה מותר להשהותו אפילו נישך השק ונענע אותו בתוך הפסח ואין צריך לרקדו כלל כיון שלא נודע ריעותא בקמה עצמו אלא בשק אבל אין לאכול בפסח אפילו על ידי ריקוד אם נענע את השק אפילו נענע אותו קודם הפסח²⁴ (כי הקמה שבמקום הנשוך יש בו חשש הימון גמור שהדבר קרוב לודאי שעל ידי דוחק נשיכת העכבר בשק יצא רוק מפיו על ידי דוחק הנשיכה ואפשר שנפל על הקמה שאצלו ונתחמוץ):

מז קמה שנפל עליו דלף²⁵ הוורד מן הגג²⁶ אפילו כל היום כולו אינו בא לירי הימון שמרדת הדלף מונע מלהחמיץ²⁷ את הקמה השרוי במי הדלף²⁸ והוא שהיה הדלף מורד מפה אחר מפה מיד בלי הפסק כלל בינתיים²⁹ ואם הוא מסופק אם הדלף מורד אם לאו אסור³⁰ אפילו להשהותו³¹ מפני שהוא ספק של תורה וכשיפסוק מרדת הדלף צריך ללושו מיד ולאפותו³² ואם שהא שיעור מיל הרי זה אסור³³ וכן הגן שהדלף מורד עליו אפילו כל היום כולו אינו בא לירי הימון³⁴ וכשיפסוק מרדת הדלף צריך למותנו מיר:

קד דרישה סוף ס"ק א. איהו זוטא ס"ק ב. ח"י ס"ק יג.

קה ח"י שם.

קו ח"י סי' תס"ו ס"ק י. לכתנן שם ס"ח.

קי דמ"א שם ס"ב.

קיז ח"י ס"ק ה. הובא במ"א סוף ס"ק טו.

קכ ח"י ס"ק ז.

קי ב"ח סי' תג ד"ה כתב הר"ם. הובא במ"א שם (ומה

שהמיר אף באפילו לא נענע, חלקו עליו הג"ז וח"י

שם, ופ"ח סוף ס"ד).

קיא ב"ח שם. הובא במ"א שם.

קיב ברייתא שם למ, ב. מור וש"ע סי'.

קיג רש"י שם ד"ה מן הגג.

קיד רש"י שם ד"ה אינו בא. לבוש ס"ו.

קטו ר"ן שם (וב, א) ד"ה תביר. מ"ו ס"ק ה.

קטז דב פ"א שם. רש"י שם ד"ה סוף. מור וש"ע שם.

קין ראב"ה סי' תע"ג. דא"ש פ"ב סי' כא. מור וש"ע

שם.

קיח פ"ח ס"ו.

קיט ראב"ה הרא"ש שם. מור וש"ע שם.

קכ רמב"ם פ"ה ה"י. פ"ח שם. איהו רבה ס"ק טו.

קכא דמב"ם שם. פ"ח שם.